

PAULUS

Gezinskampen 2024

Handleiding 4-6 jarigen

Hoofdstuk 1: Inleiding

Goed doorlezen! Belangrijk!

Beste kinderwerk(st)er,

Voor je ligt het materiaal voor het kinderwerk gezinskamp 2024. Het thema dit jaar is: **Paulus**. Dit thema is gelinkt aan het Bijbelboek dat de tienergroepen en de volwassenen gaan uitdiepen: Handelingen (2^e gedeelte).

Na de *inleiding* vind je de *vertellingen en de verwerkingen* die elke dag aan de beurt zijn. Bekijk het Bijbelgedeelte eerst goed voor jezelf! Bedenk wat jij hierover met de kinderen zou willen bespreken. Lees pas daarna de *Bijbellessen* door. De opzet van de lessen is bedoeld als handreiking. Je moet zelf kijken wat je van deze lessen kunt gebruiken en wat niet. Naast de vertelling is het gesprek enorm belangrijk. Probeer zoveel mogelijk open vragen te stellen aan de kinderen. De vragen die bij de introductie of bij de afsluiting staan, kun je goed gebruiken en leiden vaak tot een gesprek.

Achter de verhalen vind je de *tekst* die aangeleerd wordt deze week. Je kunt de tekst als inleiding op je verhaal aanleren en als afsluiting kun je de tekst nog een paar keer herhalen. Misschien is het een idee om de tekst op een groot vel papier te schrijven en elke keer een woord weg te vouwen. Herhaal de tekst op zoveel mogelijk verschillende manieren, met z'n allen, alleen jongens, alleen meisjes, individuele kinderen, enz.

Na de teksten vind je nog een paar *liederen*. Het is mogelijk om bijvoorbeeld 1 nieuw lied uit te kiezen en dit heel de week goed te oefenen. Zing daarnaast ook liederen die de kinderen al kennen.

Bekijk goed van tevoren welke materialen je nodig hebt voor de *werkjes*. De meeste materialen liggen in de kratten klaar, er staat op de *materialenlijst* aangegeven welke materialen je zelf mee moet nemen. De werkbladen moet je ook zelf van tevoren kopiëren.

In het *draaiboek* kun je schrijven wie wat elke dag doet. Lees van tevoren goed de *tiplijst* door die je helemaal aan het eind kunt vinden!

Wij wensen jullie veel sterkte met de voorbereidingen en een gezellige en gezegende kampweek toe!

Bron waaruit we de vertellingen putten: **LCJ - Het Landelijk Contact Jeugdwerk (LCJ)** is een jongerenorganisatie in de Christelijke Gereformeerde Kerken met hart en zorg voor alle jongeren van de gemeenten.

Alinde Schreur

Bij vragen/opmerkingen mag je altijd bellen of mailen:
06 36 18 42 22
aschreur@solcon.nl

Hoofdstuk 2: Inhoudsopgave

Hoofdstuk 1 - blz. 1

Inleiding

Hoofdstuk 2 - blz. 2

Inhoudsopgave

Hoofdstuk 3 - blz. 3

Bijbelvertellingen kampweek

Hoofdstuk 4 - blz. 3 - 15

Bijbellessen uitgewerkt

Hoofdstuk 5 - blz. 16

Bijbeltekst

Hoofdstuk 6 - blz. 16-17

Liederelijst

Hoofdstuk 7 - blz. 18-20

Beschrijving werkjes

Hoofdstuk 8 - blz. 21

Materialenlijst

Werkbladen - blz. 22-24

Hoofdstuk 9 - blz. 25-26

Draaiboek kinderwerk

Hoofdstuk 10 - blz. 27-28

Tip lijst 4-10

Hoofdstuk 11 - blz. 29 - 31

Pictogrammen

Hoofdstuk 3: Bijbelvertellingen kampweek

4-6 jarigen:

Paulus' bekering
Paulus in Damascus en zijn vlucht
Paulus in Filippi/Lydia
Paulus en de cipier
De schipbreuk
Paulus op Malta en zijn gevangenschap
in Rome

7-9 jarigen:

Paulus' bekering
Paulus in Damascus en zijn vlucht
Bijna tot goden gekroond, maar
vervolgens gestenigd
Demetrius de Zilversmid
De schipbreuk
Paulus op Malta en zijn gevangenschap
in Rome

Hoofdstuk 4 : Bijbellessen uitgewerkt

Dag 1 - Zondag: Paulus bekering – Handelingen 9

Zingen

Ps. 6:2   Vergeef mij al mijn zonden
Ps. 17:3   Ik zet mijn treden in Uw spoor
Ps. 51:1   Gena, o God, gena, hoor mijn gebed
Ps. 139:14   Doorgrond m', en ken mijn hart, o HEER'!
Ps. 32:3, 5
Ps. 79:4
Ps. 86:6
GDH:3   Uw koninkrijk koom' toch, o HEER';

Zoals klei in de hand van de pottenbakker
Genade groot, oneindig groot (Amazing Grace)

Themalied 4-6 jarigen (uiteraard is eigen keuze ook mogelijk):
UMK deel 1 nummer 77 Saulus meent voor God te strijden vers 1,5,6,7

Voorbereiding Bijbelvertelling

Geloofsleer

DL 3, 10 God roept zondaren
HC zondag 11 De Zaligmaker
HC zondag 19 Gods Kerk
NGB art. 27 God bewaart de Kerk

Context

Saulus wil de gelovige Joden zelfs in het buitenland vervolgen. Hij vraagt volmacht en mankracht aan de Hoge Raad. Vlak bij Damascus verschijnt Jezus aan Saulus. Volkomen overwonnen vraagt Saulus wat hij moet doen. Blind gaat hij naar Damascus. Ananías wordt naar Saulus toegestuurd. Saulus wordt geroepen om apostel te zijn van het Evangelie.

Kerntekst

Handelingen 9:6 Heere, wat wilt Gij dat ik doen zal?

Doelen

kinderen leren dat ze vergeven mogen/moeten vragen aan de Heere Jezus.

De kinderen zien dat er zelfs voor de grootste zondaar bekering mogelijk is.
De kinderen weten dat God sterker en machtiger is dan de duivel; Hij kan zelfs duivelse plannen niet door laten gaan.
De kinderen leren dat het belangrijk is om te vragen naar de wil van God.
De kinderen leren dat wij uit onszelf niet naar de Heere Jezus vragen en zoeken, maar dat Hij ons opzoekt in Zijn oneindige zondaarsliefde.

Exegese

Vers 1-2 Saulus' ijver om de christelijke gemeente uit te wissen is nog niet gestild. Het werk waarvan melding wordt gemaakt in Handelingen 8:3 wil hij voortzetten. Verschillende gelovigen zijn Jeruzalem ontvlucht en hebben zich in andere plaatsen, waaronder Damascus, gevestigd. In Damascus was een grote Joodse gemeenschap met meerdere synagogen. De bedoeling van Saulus is om de afvallige Joden uit Damascus over te brengen naar Jeruzalem om ze daar volgens de Joodse wet te kunnen straffen. Echter, zonder hulp van de leiders van de synagogen kan Saulus geen arrestaties verrichten. Daarom vraagt hij om een brief van de Hogepriester om deze leiders te overtuigen om met hem mee te werken. De gelovigen duiden zich aan met 'de Weg' om aan te geven dat ze geen sekte zijn, maar dat hun geloof en levenswijze de enige juiste binnen het Jodendom is.

Vers 3-4 De wijze van vertellen door Lucas heeft iets dramatisch in zich; de lezer verwacht een herhaling van de gebeurtenissen in Jeruzalem. De Heere grijpt echter vlak voor Damascus in. Het licht dat Saulus om schijnt, is een binnendringen van Gods hemelse en heerlijke werkelijkheid op aarde; vergelijkbaar met de gebeurtenis in Lucas 2:9. Dit Goddelijk ingrijpen breekt Saulus' macht; hij valt op de grond en hoort een stem. Het is de stem van Christus die door Zijn woord ingrijpt in Saulus' leven en er een nieuwe richting aan geeft. Hij wordt aangesproken met zijn Joodse naam die herhaald wordt, zoals het ook in het Oude Testament gebeurde bij de roeping van profeten. Na deze aanspraak klinkt een liefdevol verwijt. Door de volgelingen van Christus te vervolgen, vervolgt hij de Heere zelf. Vers 5-6 Saulus is in verwarring door dit plotselinge ingrijpen. Hij heeft een besef van een hemels ingrijpen, maar weet niet goed wat dit betekent en nog minder Wie er spreekt. Het antwoord volgt onmiddellijk. Het is de Heere Jezus Zelf die ingrijpt en hem bestraft. De vervolger Saulus is een beklagde geworden. Het gaat tussen Christus en Saulus; Ik tegenover u. Het oorspronkelijke plan is hem uit handen geslagen; hij meende te weten wat Gods wil was. Nu weet hij het niet meer. Zijn vraag aan de Heere laat zien dat hij van vervolger en hater nu een gelovige van de Heere Jezus is geworden. Hij vraagt de Heere Jezus wat hij nu moet gaan doen. Hij krijgt de opdracht om naar de stad te gaan en daar te wachten op nadere instructies.

Vers 7-9 Wat er gebeurde, heeft echt plaatsgevonden; zijn reisgenoten waren er getuige van. Het blijkt dat dit leidde tot een totale ommekeer. De tijdelijke blindheid is geen straf, maar een bewijs van Saulus totale afhankelijkheid. Saulus was een geduchte vervolger van de gelovigen. Nu zien we hem als een boetvaardige zondaar die tijdens zijn blindheid niet eet en drinkt.

Vers 10-12 De Heere schakelt een zekere Ananias in. Uit het antwoord blijkt dat hij de Heere kent. Ananias krijgt via een visioen de specifieke opdracht om Saulus op te zoeken. Ook krijgt hij te horen dat Saulus door de Heere op de hoogte is gebracht van zijn komst. Ook weet Saulus dat hij dan weer zal kunnen zien.

Vers 13-14 Deze leerling maakt bezwaar. Hij kent Saulus uit de verhalen van hen die Jeruzalem zijn ontvlucht als een vervolger van de gemeente. Het gerucht van zijn komst is de stad al binnen gekomen. De gemeente verwachtte hem al met alle gevolgen van dien.

Vers 15-16 Het antwoord van de Heere is via Ananias gericht tot de hele gemeente. Deze Saulus wordt in het Grieks een kruik genoemd (SV: vat, HSV: instrument). Het beeld hier is van iemand die een kruik uit zijn voorraadkamer haalt om iets te vervoeren. Zoals een kruik gebruikt wordt door een eigenaar om water op een andere plek te brengen, zo zal Saulus

gebruikt worden om het Evangelie op allerlei plekken te brengen. Dat Evangelie heeft een adres; het zal komen bij heidenvolken, wordt gesproken voor koningen en tot zijn eigen Joodse volk. Het evangelie heeft ook een spits: het verkondigen van 'Mijn Naam'. En dat zal geen zegentocht worden, maar dat zal van deze Saulus het uiterste vergen; hij zal moeten lijden voor die Naam.

Vers 17 Ananias gehoorzaamt de Heere en gaat naar Saulus toe. Hij voert de opdracht nauwkeurig uit en gelooft de Heere op Zijn Woord. Hij accepteert Saulus door hem broeder te noemen. Saulus hoeft niet te vertellen wat er gebeurd is onderweg, dat vertelt Ananias hem wel. Ook vertelt Ananias waarom hem dit moest overkomen. Saulus zou weer ziende worden en vervuld worden met de Heilige Geest. Het gezichtsvermogen zou hij terugkrijgen en zijn geestelijk blinde ogen zullen ook gaan zien.

Vers 18-19a Meteen gebeurt het, hij kan weer zien. Niet door een langzaam genezingsproces, maar direct. Hij wordt door de doop opgenomen in de christelijke gemeente. Dan is er ook weer tijd voor de gewone dagelijkse dingen, zoals eten en drinken.

Introductieverhaaltje om de Kerntekst aan te leren

Bang. Ben jij wel eens bang? Laat de kinderen een paar voorbeelden vertellen. Vertel dan zelf: ik zag op het schoolplein een kind, Theo, wat heel hard rende. Hij rende weg voor een ander jongetje, Victor, die hem heel boos achterna zat. Victor wilde Theo pakken en in elkaar slaan. Wat voelde Theo zich bang...

Beginzin

In Jeruzalem is ook zo'n man. Die wil mensen vangen. Vader en moeders. En waarom? Omdat ze in Jezus geloven, van Hem houden.

Vertelschets

- Die man heet Paulus. Hij woont in Jeruzalem en gaat nu naar Damascus. Vertel over zijn boosheid omdat mensen in de Heere Jezus geloven. Noem wat gebeurtenissen, wonderen die bekend zijn bij de kinderen.
- Vertel wat hij doet. Hoe hij mensen vangt. Denk aan: knechten die hem helpen, touwen, de gevangenis, vaders en moeders, kinderen. Laat de bangheid doorklinken.
- Paulus heeft dat in Jeruzalem gedaan, maar wil nu ook naar Damascus.
- Vertel over de reis en wat onderweg gebeurd. Laat de vergelijking van de verzenen weg. Vertel over de verbazing van Paulus: Jezus praat uit de hemel tot hem, hoe kan dat? Jezus is toch gestorven? Is Hij dan toch in de hemel bij God? Is het echt waar wat Petrus en Johannes vertelden? Dan wordt Paulus heel bang en vraagt hij eerbiedig: Wat wilt U dat ik doen zal?
- Vertel over zijn blindheid en de knechten die hem naar de stad brengen.
- Vertel over het verdriet van Paulus over wat hij heeft gedaan... over eten en drinken dat ze brengen, maar hij niet lust, door het verdriet. En dat hij alleen maar wil bidden. 'Heere, wilt u mij vergeven dat ik...enz.'
- Zo mag jij ook aan de Heere om vergeving vragen over alles wat je verkeerd doet. De Heere Jezus vindt het heel fijn als je dat doet. Hij wil het graag weer goed maken.
- Vertel over Ananias in eenvoudige woorden. (zie vertelschets 7 – 9 jarigen)

Slotzin kleuters

Wat is Paulus nu blij. Omdat hij nu kan zien, maar vooral omdat hij gelooft dat de Heere Jezus zijn zonden vergeven heeft en hij nu voor altijd bij de Heere Jezus mag horen.

Dag 2 - Maandag: Paulus in Damascus en zijn vlucht

Zingen

Kleuters: bekende psalmen en liedjes die ze opgeven.

Psalm 20:5; 81:13; 89:11, 12. Ps. 46:6

Roept uit aan alle stranden

Heere Jezus om Uw woord

Geloofsleer

HC vraag 33 Jezus, de Zoon van God

Context

Er is veel gebeurd in het leven van Saulus. Hij wilde de gelovige Joden in het buitenland vervolgen. Vlak bij Damascus omstraalt hem een hemels licht. Saulus hoort een stem uit de hemel klinken: 'Saul, Saul! Wat vervolgt u Mij?' Bevend vraagt hij Wie het is, Die tot hem spreekt. Het is Jezus, Die hij haat. Volkomen overwonnen vraagt Saulus nederig wat hij moet doen. Hij kan niets meer zien. Saulus is verslagen en kan alleen maar bidden. Vervolgens komt Ananías hem vertellen Wie Jezus is. Saulus gelooft dat Jezus de Messias is en wordt gedoopt. Ananías zegt hem dat Jezus Saulus als Zijn apostel heeft aangesteld.

Kerntekst

Handelingen 9:20 En hij predikte terstond Christus in de synagogen, dat Hij de Zoon van God is

Doelen

De kinderen leren over de roeping en preken van Saulus.

Ze horen van de verwarring van het optreden van Saulus en de haat tegen hem.

Ze weten van Gods bescherming.

Exegese

Vers 19b-22 Saulus blijft maar een paar dagen in Damascus. In die enkele dagen bezoekt hij de synagogen en neemt daar het woord. Hij, die kwam om de gemeente te verstoren, preekt direct dat Christus de Zoon van God is. De mensen wisten dat Saulus naar Damascus zou komen, maar dit hadden ze niet verwacht. Hij is het toch die in Jeruzalem de gemeente vervolgde? Hij zou toch komen om de volgelingen van Jezus op te pakken? En deze man is een volgeling van de Heere geworden? Sterker nog, hij preekt in zijn Naam? Saulus laat zich hierdoor niet afleiden, maar wordt meer en meer gesterkt door de Heilige Geest en preekt door. Zijn manier van preken leidt er toe dat de Joden in Damascus in verwarring raken. Wat hij doet als goed opgeleide Schriftgeleerde is vanuit het Oude Testament aan tonen dat Jezus de Messias is.

Vers 23-25 Na verloop van tijd komt er een tegenreactie. Het blijft niet alleen bij verwarring, maar er ontstaat verzet tegen de prediking van Saulus. De conclusie in de Joodse gemeenschap wordt getrokken: deze Saulus moet dood. Hier in Damascus begint het lijden van Saulus omwille van de naam van Christus al (Hand. 19:16). De samenzwering lekt uit en komt Saulus ter ore. De stad verlaten kan niet meer, die wordt dag en nacht bewaakt om hem te kunnen doden. Niet alleen de vijanden van de gemeente van de Heere maken plannen. Ook de gelovigen doen dat en zorgen ervoor dat Saulus toch de stad kan verlaten. Op een heel klassieke manier (Joz. 2:15) laten ze Saulus via een opening in de stadsmuur ontsnappen.

Vers 26-28 Saulus kiest er niet voor om in de luwte te blijven; hij keert terug naar Jeruzalem. Daar zoekt hij aansluiting bij de discipelen. De angst voor het onheil dat hij door de vervolgingen heeft aangericht zit er echter nog diep. De gemeente is bang dat hij

niet echt een christen is geworden. Ze zijn bang dat dit een nieuwe manier van het uiteenwerpen van de gemeente is. Dan treedt Barnabas naar voren en neemt hem onder zijn hoede en introduceert hem bij de apostelen. In de kring van apostelen verhaalt Saulus alles wat hem overkomen is onderweg naar Damascus en hoe hij in die stad het evangelie heeft verkondigd. Deze ontmoeting is een keerpunt, vanaf nu kan Saulus in Jeruzalem in de gemeente onbekommerd het werk doen wat Christus in zijn hart heeft gelegd. Het werk dat hij daar doet, mag hij doen als één van de apostelen. Hij doet het met hen. Vers 29-30 In Jeruzalem ontloopt Saulus de risico's niet. Hij spreekt vrijmoedig over de Naam van de Heere Jezus. Zelfs zoekt hij de synagoge van Griekssprekende Joden op om daar met hen in debat te gaan. Hetzelfde had Stefanus ook gedaan (Hand. 6:9). Hij had dit met de dood moeten bekopen. Ook hier komt weerstand tegen de prediking van Saulus. Ook hier zijn ze van plan om Saulus te doden. Als de broeders van de christelijke gemeente dat ter ore komt, brengen ze Saulus naar de havenstad Caesarea. Ze zetten hem op een schip naar zijn geboorteplaats Tarsus.

Introductie

Wie is er wel eens bij een kasteel geweest? Voer hier een gesprekje over. Als de kinderen er zelf niet mee komen, kun je beginnen over de muren die om het kasteel heen gebouwd zijn. Vertel hoe dik ze zijn. Hoe kun je dan binnenkomen of naar buiten gaan uit het kasteel?

Beginzin kleuters

Damascus is een stad met heel veel huizen.

Vertelschets kleuters

Vertel hoe de stad eruit ziet, over de straatjes (één straat heet 'de rechte straat') over de muren met poorten.

Paulus is nu in deze stad. Hij logeert in de Rechte straat. In deze stad wonen mensen die veel van de HJ (Heere Jezus) houden. Paulus hoort nu bij hen. Hij is zo blij... vertel iets over wat gisteren gebeurd is, maar laat vooral de blijdschap doorklinken dat hij de HJ nu kent.

Paulus wil zo graag nu aan andere mensen over de HJ vertellen. Aan mensen die Hem nog niet kennen, die denken dat Jezus een leugenaar is. *Want dat is het allerbelangrijkste, dat je de Heere Jezus kent, dat je van Hem houdt en bij Hem hoort.*

Vertel over het gaan naar de synagoge, de mensen die gaan, Paulus die gaat.

Als het tijd is voor de preek, staat Paulus op. Alle mensen kijken naar hem. Dat is die Schriftgeleerde uit Jeruzalem die heel veel van God weet.

Vertel concreet wat Paulus zegt. Paulus begint te vertellen over Jezus. Hij zegt: ... Noem wat wonderen die Jezus gedaan heeft, dat Hij is gestorven aan het kruis en weer is opgestaan. 'En' zegt Paulus, 'het is precies gegaan zoals de profeten al hadden gezegd.'

Vertel dat Paulus het zelf eerst ook niet geloofde en over de verschijning op de weg naar Damascus. Eindig dit gedeelte met: Paulus zegt: 'Ik weet het heel zeker. Jezus is de Zoon van God, de Messias.' Paulus houdt nu zoveel van de Heere Jezus.

Vertel over de reactie van de mensen als ze naar huis gaan uit de synagoge: verbazing, verwarring, ongeloof, boosheid.

Ook de volgende dag blijft Paulus over Jezus vertellen. Aan mensen op straat, in de winkel, overal waar hij komt. *Jij mag ook aan andere mensen en kinderen over de Heere Jezus vertellen. Bv. dat Hij je weer beter heeft gemaakt toen je ziek was.*

De belangrijke mannen van de synagoge zijn heel boos. Vertel erover en laat je mimiek meedoen. 'Wat denkt die Paulus wel. Zij geloven er niets van.' Enz. Vertel van de samenzwering, het boze plan.

De vrienden van Paulus, die ook in Jezus geloven, horen van dat plan. En dat de deuren, de poorten van de stadsmuur gesloten zijn. Bij de poortdeuren staan soldaten op wacht. Als Paulus nu weg wil, kunnen ze hem gevangen nemen als hij bij de poort komt. Zo zit Paulus gevangen in de stad. Ze zullen hem opzoeken, gevangen nemen, doden misschien. Hoe moet het nu?

De vrienden bedenken een plan. Vertel erover zonder het te verklappen.

Dan wordt het nacht. Door de straten sluipen mannen. Paulus is er ook bij. En ze dragen iets. Een mand. Wat moeten ze daar mee? Midden in de nacht? Waarom lopen ze daar? (vertel met fluisterende stem)

Vertel hoe Paulus over de muur wordt gelaten en hoe hij in het donker verdwijnt.

Slotzin

Gelukkig. Paulus is gered. Daar heeft God voor gezorgd. Paulus kan nu op reis gaan. Naar verre landen. Om ook daar te vertellen wie de Heere Jezus is. Want iedereen moet het weten.

DAG 3 - Dinsdag: Paulus in Filippi / Lydia Handelingen 16 : 11 - 40

Thema

De Heere opent het hart van Lydia.

Zingen

Ps. 87: 3, 4

Ps. 116: 1

Ps. 136: 1

Psalmen en liederen die de kleuters opgeven.

Geloofsleer

. HC vraag 65 Het geloof is door Zijn Woord en Geest

- HC vraag 74 De kinderdoop
- HC zondag 45 Van het gebed
- DL 3 en 4, 8-12 Roeping door het Evangelie

Context

Paulus is samen met Silas op zendingsreis. Het is de 2^e reis. De Heere zorgt ervoor dat ze in Filippi (Griekenland) komen.

Kerntekst

'De Heere opende haar hart.'

Doelen

De kinderen horen/leren over Paulus zendingsreis.

dat de Heere mensen kan bekeren.

dat je graag meer van Hem wilt weten, als je van Hem houdt.

Dat je iets voor Hem over hebt, iets voor Hem wilt doen.

Exegese

Handelingen 16:13-15

Vers 13 Paulus bezoekt op zijn zendingsreizen altijd eerst de synagoge. In Filippi is geen synagoge. Misschien woont er niet eens het minimum aantal mannen dat nodig is om een synagogedienst te houden. Wél was er op de sabbat een Joodse eredienst ('het gebed') bij

de rivier. In de open lucht dus. Paulus en zijn reisgenoten verkondigen daar het Evangelie. Ze doen dat zittend, de houding van een leraar in die tijd. Misschien hebben ze gesproken uit het Oude Testament, waaruit wellicht gelezen werd bij de rivier. Omdat ze spreken 'tot de vrouwen', lijkt het erop dat er geen mannen samengekomen zijn bij de rivier.

Vers 14 Lydia is 'purperverkoopster'. Ze handelt in kostbare purperverf. Of – en dat is waarschijnlijker – in dure purperen kleding. Een zeer winstgevende handel. Thyatira kan haar geboorteplaats zijn geweest, maar het kan ook haar woonplaats zijn. In dat geval is ze slechts tijdelijk in Filippi. 'Die God diende' is in Handelingen een 'technische term' voor een jodengenoot, een heiden die geïnteresseerd is in het joodse geloof, maar zich niet helemaal aan de Joodse wetten houdt. De Griekse werkwoordsvorm voor 'horen' geeft aan dat Lydia gedurende een langere periode aan het horen is. Het blijkt de weg te zijn die de Heere wil zegenen tot haar behoud. De Heere opent Lydia's hart. Ondanks het feit dat ze een jodengenote is, en de prediking van Paulus hoort, is haar hart gesloten voor God. Maar in de weg van het horen naar het gepredikte Woord wil de Heere door de kracht van Zijn Geest Lydia's gesloten hart openen. Met de Dordtse Leerregels (III/IV, 11) belijden we: God dringt in tot de binnenste delen van de mens met de krachtige werking van de Heilige Geest. Hij opent het hart dat gesloten is; Hij vermurwt wat hard is; Hij besnijdt wat onbesneden is.

Als de Heere Lydia's hart opent, is de vrucht dat zij 'acht neemt' op Paulus' prediking. In het woord 'acht nemen' klinken drie dingen mee: aandacht, geloof en gehoorzaamheid. Lydia luistert met intense aandacht naar Paulus, ze mag gelovig luisteren en ze houdt zich aan wat Paulus zegt. Ook voor ons is nodig, dat de Heere ons hart opent. Ook ons hart is van nature gesloten voor God. De bekering van Lydia leert ons, wáár de Heere dat doen wil (onder de prediking van het Woord) en dat Hij het doen wil. Laten we daar biddend op pleiten!

Vers 15 Nadat ze tot geloof gekomen is, wordt Lydia gedoopt. Dit is de gangbare volgorde in een zendingssituatie (vergelijkbaar met iemand in onze kerken die op volwassen leeftijd eerst belijdenis doet en vervolgens gedoopt wordt). 'En haar huis' betekent dat haar dienstpersoneel en haar kinderen, als ze die had, ook gedoopt worden. Als ze al wat ouder waren, zijn ze ongetwijfeld ook bekendgemaakt met het Evangelie. Als ze daar nog te jong voor waren, zien we hier iets van het feit dat kleine kinderen uit kracht van het verbond het teken en zegel van de doop mogen en moeten ontvangen. Lydia stelt zich ootmoedig op. Ze zegt hier eigenlijk: 'Als u van oordeel bent, dat ik écht in de Heere geloof.' Ze stelt haar huis open voor Paulus en zijn reisgenoten. Daaruit spreekt gastvrijheid én betrokkenheid op de verkondiging van het Evangelie: ze nodigt predikers van het Evangelie in haar huis. Voor ons de vraag of deze nederigheid en betrokkenheid op Gods Koninkrijk er bij ons ook zijn.

Introductie

Ga je wel eens zwemmen? Waar doe je dat? Laat de kinderen vertellen. Vraag als niemand dat vertelt of iemand wel eens in de rivier gezwommen heeft. Hoe ziet de rivier eruit? En het strand? Kun je daar zitten en spelen? In het verhaal gaat het straks ook een keer over een rivier. Moet je maar eens luisteren wat de mensen daar doen... het is niet zwemmen of spelen...

Beginzin

Paulus houdt zoveel van de Heere Jezus. Hij weet nu dat Jezus echt leeft, dat Hij niet zomaar iemand is, maar de Zoon van God. Dat Jezus in de hemel is bij God.

Vertelschets

Op reis

Paulus gaat op reis. Vertel hoe dat gaat. Denk aan de volgende steekwoorden: lopen, hitte, kou, ergens slapen, stukje meerijden op een boerenwagen, overvaren, bergen, regen.

Soms alleen, maar nu samen met Silas.

Waarom wil hij op reis? Vertel over zijn verlangen om anderen over Jezus te vertellen.

Omdat mensen pas echt gelukkig zijn als ze Hem kennen.

Weet Paulus dan waar hij heen moet? Welke weg? En wat wil de Heere?

Op een keer krijgt Paulus een soort droom, maar hij weet dat het een droom van God is.

Vertel Hand. 16: 9. De volgende morgen vertelt hij het aan Silas. Ze gaan een schip zoeken om over die grote zee mee te varen. Vertel dit concreet: vragen aan de schipper, geld betalen, ...

In Filippi

Als Paulus en Silas aan de overkant komen, lopen ze naar de stad Filippi. De volgende dag is het sabbath, net zoiets als bij ons op zondag. Dan ga je naar de kerk. De Joden gaan dan naar de synagoge. Maar die is er in Filippi helemaal niet. Dus daar kunnen Paulus en Silas niet heen gaan. Wat nu?

Ze lopen de stad uit naar de rivier. Vertel dat ze daar vrouwen vinden en wat die daar doen. Bidden.

Ze gaan erbij zitten. Paulus begint te vertellen. Over Wie? Vertel wat voorbeelden uit het leven van de Heere Jezus.

De vrouwen luisteren goed. Maar één vrouw heel erg goed. Ze wist al van God, maar nog niet van de Heere Jezus. De Heere opent haar hart, Hij zorgt ervoor dat ze heel graag nog meer over de HJ wil horen. Ze vindt het zo mooi wat Paulus over Hem vertelt. Ze gaat heel erg van de HJ houden. (probeer woorden te vinden om 'hart' te omschrijven, want kleuters denken heel concreet. Het 'openen van het hart' wordt dan wel eng. Je wilt liever begrepen worden.)

Lydia vindt het zo jammer als ze na een lange tijd opstaan. Vertel over het opstaan, zand van de kleren schudden enz. zodat de kinderen het voor zich zien. Ze gaan naar de stad terug. Lydia wil zo graag meer horen. Opeens heeft Lydia een idee. (vertel het nog niet) Vertel waar Lydia woont, over haar grote huis, haar winkel/handel. En nu over haar idee. Ze nodigt Paulus en Silas uit om in haar huis te logeren. Dat ze sterk aandringt en Paulus en Silas toegeven. Ze wil zo graag nog meer horen over de HJ. En ze wil ook heel goed voor Gods knechten zorgen. Ze houdt van hen. Net of het broers van haar zijn.

Vertel over de doop van Lydia en haar huisgenoten. Dat zal in de rivier bij de gebedsplaats geweest zijn. Afhankelijk van de spanningsboog kun je dit korter of langer vertellen. Denk aan witte kleding, onderdompeling, zingen.

Slotzin

Wat is Lydia blij. Ze dacht dat ze vroeger ook gelukkig was met haar mooie huis en winkel, maar nu is ze nog veel gelukkiger, nu ze de Heere Jezus kent. Ze hoopt maar dat Paulus nog een poosje blijft, zodat hij nog meer over de Heere Jezus kan vertellen.

Gesprek

Wie vertelt er aan jou over de Heere Jezus als je thuis bent? Wat vind je een mooi verhaal over de Heere Jezus?

Paulus en Silas in Filippi – Handelingen 16: 16 – 34

Zingen

Themalied

Liederen die de kinderen opgeven

Ps. 116: 1

Ps. 142: 1 en 7

Morgenzang: 7

U bent mijn Schuilplaats

'k Stel mijn vertrouwen

Als je bidt, zal hij je geven

Geloofsleer

- HC vraag 74 De kinderdoop
- HC zondag 45 Van het gebed
- NGB art. 13 De voorzienigheid van God
- DL 1, 3-5 Belofte van het Evangelie

Context

Paulus en Silas zijn in Filippi. Ze logeren bij Lydia. Vandaar uit gaan ze de stad in om het evangelie van de Heere Jezus te verkondigen.

Kerntekst

Geloof in de Heere Jezus Christus en u zult zalig worden, u en uw huisgenoten. Hand. 16: 31.

Doelen

De kinderen ervaren er iets van om onschuldig gevangen genomen te worden.
Ze weten wat ze dan het beste kunnen doen, ook in andere moeilijke omstandigheden.
Ze leren vertrouwen op de beloften bij de doop aan hen gegeven.

Exegese

Vers 16-18 Paulus en zijn reisgenoten Lukas, Timotheüs en Silas zijn in Filippi. Met 'het gebed' wordt de plaats van het gebed bedoeld. Daar houden de Joden hun eredienst. Buiten de stad, bij de rivier (zie vers 13). Het meisje is bezeten en kan daardoor de toekomst voorspellen. Let op de woorden van de slavin: 'dienstknechten van God de Allerhoogste'. Dit is ook één van de benamingen van de Romeinen voor hun oppergod. Bovendien staat er in het Grieks niet 'dé weg der zaligheid', maar 'een weg der zaligheid'. Ze zegt dus eigenlijk: 'Dit zijn knechten van één van de goden (al is het wel de Allerhoogste), die ons een bepaalde weg der zaligheid verkondigen.' Zo probeert de duivel het Evangelie dat Paulus brengt ten onrechte voor te stellen als één van de manieren waarop je zalig kunt worden. Dat doet de duivel nu nog. Soms openlijk, soms verborgen in het hart van kerkgangers. Paulus is er 'ontevreden' over, letterlijk staat er dat hij eronder gebukt gaat. Hij heeft medelijden met de slavin én het doet hem verdriet dat het Evangelie zo tegengewerkt wordt. 'En hij (de waarzeggende geest) ging uit': de Heere Jezus blijkt machtiger dan de duivel!

Vers 19-24 De meesters van de slavin merken dat ze niets meer aan haar kunnen verdienen, omdat ze de toekomst niet meer voorspelt. Ze trekken Paulus en Silas (Lukas en Timotheüs waren er misschien niet bij of ze vielen minder op) naar de markt, het

centrale plein van de stad. Hier wordt onder andere rechtgesproken. De 'oversten' (vers 19) zijn dezelfde als de 'hoofdmannen' (vers 20). Het zijn de zogenaamde 'twee-mannen' die de kolonie Filippi bestuurden en daar rechtspraken. De beschuldiging tegen Paulus en Silas is: (a) dat ze de stad in rep en roer brengen; (b) dat ze een godsdienst verkondigen ('zedes': manieren om God te dienen) die de Romeinen niet mogen aannemen. Daarbij worden ze 'Joden' genoemd; deze stonden in sommige delen van het Romeinse Rijk bekend als oproermakers. Opnieuw een aanval van de duivel: Paulus en Silas worden gearresteerd en het Evangelie wordt publiekelijk voorgesteld als 'zedes die een Romein niet zou mogen aannemen'. Paulus en Silas worden geselsd; vastgebonden aan een paal en vervolgens lang geslagen op hun blote rug met stokken. De 'binnenste kerker' is een onderaards hol, dat zeer gevreesd was. Hun voeten worden besloten in een houten blok ('stok').

Vers 25 Paulus en Silas zitten opgesloten in een onderaardse kerker en toch blijft er een opening naar boven toe: het gebed. In het gebed mogen ze hun zorgen voor de Heere neerleggen: hun pijn, hun gevangenschap, het feit dat de Evangelieprediking zo ernstig gehinderd wordt. Als ze hun zorgen kwijt zijn aan de Heere, kunnen ze ook lofzangen zingen, misschien psalmen. Ze zingen uit blijdschap omdat ze om Christus' wil lijden (Handelingen 5:41). De lofzangen zijn bedoeld om God te eren, maar ze zijn ook een getuigenis voor de andere gevangenen (en wellicht de cipier). Ook hier zien we een les voor vandaag: In moeilijke omstandigheden wil de HEERE aangeroepen worden. En als we onze nood bij Hem brengen, dan kunnen we zingen in de diepte.

Vers 26-34 Een aardbeving is in de Bijbel soms een zichtbaar teken van God dat Hij het gebed verhoort (zie Handelingen 4:31). Dat is het hier ook. Tegelijk is het ook de verhoring van het gebed zélf, want door de aardbeving komen Paulus en Silas vrij (zie vers 33), worden hun pijnlijke wonden verzorgd (vers 33) en kan de Evangelieprediking doorgaan (vers 32). De Heere blijkt almachtig en barmhartig. De stokbewaarder 'zou zich omgebracht hebben'; onder de Romeinen werd zelfdoding als iets eervols beschouwd. Zo kon de stokbewaarder zich de schande van de doodstraf besparen. Uit het roepen van Paulus blijkt zijn ontferming met degene die hem zo wreed had behandeld. De stokbewaarder 'sprong in', namelijk in het onderaardse kerkerhol en vraagt: 'Lieve heren, wat moet ik doen om zalig te worden?' Hoeveel wist de stokbewaarder van de noodzaak om zalig (Grieks: gered) te worden? Misschien herinnerde hij zich de roep van de slavin, dat deze mannen een 'weg der zaligheid' verkondigen. Misschien hebben Paulus en Silas bij hun gevangenneming tot hem gesproken. Mogelijk heeft hij de psalmen gehoord. Ongetwijfeld hebben ze de houding van Paulus en Silas opgemerkt in tegenstelling tot andere gevangenen die misschien wel vloekten en te keer gingen als ze daar gebracht werden. De aardbeving is ook gebruikt om hem stil te zetten. Paulus en Silas doen twee dingen: ze wijzen de stokbewaarder op de noodzaak om te geloven in de Heere Jezus Christus én ze spreken tot hem het Woord. Dat de Heilige Geest dit Woord heeft toegepast aan het hart, staat hier niet uitdrukkelijk vermeld, maar kunnen we wel opmaken uit het geheel van de Schrift. Door het (toegepaste) Woord, niet door de aardbeving op zich, komt de cipier tot bekering. Ook voor ons is het geloof het middel om behouden te worden. En het geloof is door het gehoor van het gepredikte Woord. Het geloof draagt vrucht in het leven van de stokbewaarder in de vorm van: barmhartigheid (hij wast en verzorgt Paulus' en Silas' wonden), gastvrijheid (hij ontvangt Paulus en Silas thuis en biedt hun een maaltijd aan) en blijdschap van het geloof.

Introductie

Moet jij weleens 5 minuten op de trap zitten als je stout geweest bent? Ga in op de reactie van de kinderen... En als je voor straf nu eens een hele nacht moet zitten in plaats van liggen? Hoe vind je dat? Evt. kun je nog vragen naar hoe het is als je heel hard met een stok bent geslagen op je rug.

Beginzin

Zulke nare dingen gebeurde bij twee volgelingen van de Heere Jezus. Moet je maar eens luisteren waarom. Waren ze stout geweest, of was er iets anders?

Vertelschets

De genezing van het waarzeggende meisje is best moeilijk voor kleuters. Daarom zou ik het achterwege laten.

Wat was Lydia blij dat ze elke dag over de HJ hoorde. Vertel er iets over.

Niet iedereen is daar blij mee. Veel mensen zijn boos dat Paulus en Silas over de HJ vertellen in hun stad. Vertel dat er steeds meer mensen mopperen dat ze over een God praten waar ze nog nooit van gehoord hebben. De mensen gaan schreeuwen; het wordt een heel grote groep.

Tenslotte worden Paulus en Silas bij de belangrijke mannen van de stad gebracht. Die zijn de baas. Vertel niet al te heftig over de stokslagen, de ruggen die bloeden.

Ze worden in de gevangenis gegooid. Denk aan: voeten in het blok, pijnlijke rug, niet kunnen liggen, de ruwheid van de cipier én vertel over de houding van Paulus en Silas: ze klagen niet, roepen niet, zijn rustig.

Daar zitten ze nu. Vertel over het hol waar ze in zitten, de pijn. En: nu kunnen ze opeens aan niemand meer over de HJ vertellen. Wat jammer. Dat is het ergste. Wat moeten ze doen?

Wat kunnen ze doen? Wat is het mooiste wat je kan doen als het heel erg moeilijk is?

..... *Het aan de Heere Jezus vertellen. Hij wil altijd naar je luisteren.*

Dat doen Paulus en Silas. Vertel erover. Vertel dat ze daarna gaan zingen. Noem wat psalmen als voorbeeld. (wat ook zeer waarschijnlijk is voor de Schriftgeleerde als Paulus) Het luisteren van de andere gevangenen en hun verbazing. Wie zingt er nu in de gevangenis?

Vertel over de aardbeving. Aarde beeft, muren wankelen, vallen, deuren springen open. Cipier wordt wakker. Hij is heel bang. Veel gevangenen zijn waarschijnlijk ontsnapt. De man is doodsbang. Hij zal gestraft worden. Hij wil zichzelf kwaad doen.

Paulus roept: Doe uzelf geen kwaad.

De cipier valt op zijn knieën, eist licht. Vertel over de vraag van de cipier en het antwoord van Paulus.

Geloof in de Heere Jezus is het allerbelangrijkste. Dan krijg je/ heb je ook zo'n blij en rustig hart als Paulus en Silas, zelfs als het moeilijk is.

Vertel hoe de cipier hen meeneemt naar zijn eigen huis en hoe hij voor hen zorgt. En hoe Paulus nog meer verteld over de HJ. Meteen wordt de cipier en allen in zijn huis gedoopt.

Slotzin

Wat is de cipier blij, wat is zijn vrouw en wat zijn z'n kinderen blij. En ook alle mensen die in zijn huis werken. Ze horen vanaf nu bij de Heere Jezus. Nu weten ze wel wie de Heere Jezus is en dat Hij al hun zonden vergeven heeft. Het is weer helemaal goed met God.

Wat zijn ze blij.

Gesprek

Wat gebeurde er met Paulus en Silas? Wat deden ze toen het heel moeilijk was? Heb jij ook wel eens iets wat heel moeilijk is? Wat kun je dan het beste doen? Welk lied kan je zingen als je verdrietig bent? Waarom was de cipier aan het eind van het verhaal zo blij?

DAG 5 - Donderdag: De schipbreuk

Intro

Neem een plaat mee van een groot, oud zeilschip uit de tijd van de Bijbel. Vraag aan de kinderen wat ze zien. Laat ze er iets over te vertellen als ze dat willen. Vraag: heb jij weleens in een boot of schip gezeten? Hoe vond je dat? Wat voor weer was het?

Beginzin

Daar zit Paulus nu. Als gevangene op zo'n schip. Tussen de soldaten. Hij moet naar de keizer in Rome. De keizer zal zeggen wat er met Paulus moet gebeuren. Of hij mag weer vrij zijn, of hij moet in de gevangenis.

De reis

Vertel over het weer: rustig, weinig wind, kleine golven.

Vertel over hoe het is op het schip: bemanning, zeilen, andere gevangenen. Totaal aantal mensen 276. Geef een voorbeeld van hoeveel dat er zijn, bv. alle mensen in de kerk/op school.

Ze leggen aan in een haven. 'Schone havens'. Gaan ze verder of niet? Hier is het niet leuk om de hele winter te wachten tot het weer zo is dat ze weer verder kunnen naar Italië, waar de keizer woont.

Paulus waarschuwt/profeteert: te gevaarlijk, herfststormen. De stuurman en kapitein willen toch verder naar de volgende haven. Het is niet zo ver en het is nu mooi weer. In de volgende haven willen ze overwinteren. (dat is: wachten tot de winter en de stormen voorbij zijn).

De storm

Vertel over de storm. Harde wind, hoge golven, schip gaat heen en weer. Mannen moeten zich goed vasthouden als ze lopen. De zeilen klapperen.

Het gaat niet goed. Maatregelen: zeilen omlaag, volgende dag de lading overboord, volgende dag nog meer spullen (alles was ze niet persé nodig hebben). Ze zien dagen geen zon, maan, sterren. Erg donker. Het blijft maar stormen.

Paulus zegt dat het dom is dat ze niet naar hem geluisterd hebben. Vertelt dat er die nacht een engel bij hem stond. Die vertelde dat ze allemaal gered zullen worden.

Niemand zal verdrinken of sterven.

Na veertien dagen! denken de mannen dat ze de branding horen, dat betekent dat ze vlak bij land zijn. Dat zou heerlijk zijn... Ze werpen het paslood uit (leg uit). En dan gooien ze de ankers uit. Sommige mensen willen vluchten mee een klein bootje wat aan het schip hangt, maar Paulus zegt dat allen op het schip moeten blijven, anders zal niemand het overleven. Soldaten zorgen ervoor dat niemand vlucht.

Redding

De mensen hebben heel lang niet gegeten, maar nu moeten eten van Paulus. Hij dankt God voor het eten.

Ze willen een inham binnen varen om aan land te kunnen gaan, maar het schip loopt vast op een ondiepte en breekt doormidden.

De soldaten willen de gevangenen doden, maar Julius verbiedt dat omdat hij Paulus' leven wil sparen.

Iedereen komt zwemmend of drijvend op wrakhout aan land. Wat een wonder dat iedereen gered wordt. *God doet wat Hij belooft. Dat doet Hij altijd. Wat is God goed!*

DAG 6 - Vrijdag: Paulus op Malta en zijn gevangenschap in Rome

Handelingen 28

Intro

Ben je wel eens in de sloot gevallen? Kinderen mogen erover vertellen.

Als je in de sloot valt als het vriest, hoe voelt dat dan? Gebruik het woord bibberen als de kinderen het niet noemen.

Beginzin

Daar staan Paulus en nog meer mannen van het schip nu op het strand. Telkens komt er weer iemand aandrijven of een stuk hout. Of zwemmend.

Vertelschets

Op Malta

Vertel beeldend hoe de mannen daar staan te bibberen, hoe ze anderen uit het water helpen; vertel van de kou en de regen. Hoe ze druk praten met elkaar: is die er? En die? Ja, ze zijn er allemaal! Niemand is verdronken. Het is precies zoals Paulus heeft gezegd. Hij wist dat van God.

Waar zijn we aangekomen? vragen de mannen. De bewoners van het eiland komen naar hen toe, vriendelijk. Die vertellen dat het Malta is. Ze zijn buitengewoon vriendelijk. Maak dat concreet.

Het aanleggen van een groot vuur. Het is voor 276 mannen... Die helpen ook mee om hout te halen. Gebruik woorden als takken rapen, grote en kleine, op het vuur gooien. Paulus heeft een grote bos takken in zijn armen, loopt ermee naar het vuur. Met een zwaai gooit hij ze om het vuur. Maar kijk nu eens... aan zijn hand hangt een adder. Hou kan dat nu? Vertel over de hitte van het vuur, het vastbijten, de grote schrik bij Paulus en de mensen, het gevaar voor zijn leven...

De conclusie van de eilandbewoners is: hij is vast een moordenaar. Vertel over hun bijgeloof in de wraakgodin.

Paulus schudt de adder van zich af en... er gebeurt niets. Hij heeft geen pijn, wordt niet ziek, zwelt niet op, valt niet dood neer. Hoe kan dat nu?

Nu denken de mensen dat Paulus geen gewoon mens is, maar ... een god.

Publius is een belangrijke man op het eiland. Hij vraagt of Paulus bij hem een paar dagen in huis komt.

Paulus bidt voor zijn zieke vader, de man geneest.

Na 3 maanden, als het voorjaar komt, varen ze met een ander schip mee naar Rome. Ze krijgen alles! wat ze nodig hebben van de eilandbewoners.

In Rome

Alle gevangenen moeten naar de gevangenis, maar Paulus niet. Hij mag in een huisje wonen. Daar is altijd een soldaat bij hem om hem te bewaken, dat hij niet wegloupt. Elke dag komen er mensen bij Paulus. Elke dag vertelt hij over de Heere Jezus. Veel mensen gaan daardoor ook van de HJ houden.

Paulus schrijft ook brieven. Naar de plaatsen (kerken), mensen waar hij eerder is geweest.

Slotzin

Die brieven staan nu in de Bijbel. Kijk maar: dit is de brief aan Kolosse, aan Filippi, aan Galaten...(laat het zien) Nu kan iedereen nog lezen wat Paulus heeft geschreven. *Die brieven gaan over de Heere Jezus, dat Hij je zalig wil maken, je Verlosser wil zijn.*

Hoofdstuk 5: Bijbeltekst

Kerntekst 1 : vanaf dag 1 aan te leren

Handelingen 9:6 Heere, wat wilt Gij dat ik doen zal?

Kerntekst 2 vanaf dag 4 aan te leren

Handelingen. 16: 31a Geloof in de Heere Jezus Christus en u zult zalig worden,

Hoofdstuk 6 : Liederelijst

Van de liederen die je zingt, is er één die je meerdere keren zingt.

Dit 'themalied' kan evt. op de laatste avond gezongen worden.

Een suggestie voor het themalied is deze:

Themalied:

UMK deel 1 nummer 77

Saulus meent voor God te strijden vers 1, 5,6,7 (themalied kleuters)

Je kunt ook een keuze maken uit de volgende liederen/psalmen. Eigen ideeën ook welkom!

Specifieke liederen bij het thema:

Maandag: Zoals klei in de hand van de pottenbakker
Genade groot, oneindig groot (Amazing Grace)
Dinsdag: Roept uit aan alle stranden
Heere Jezus om Uw woord
Woensdag: U bent mijn Schuilplaats
'k Stel mijn vertrouwen
Als je bidt, zal hij je geven
Donderdag -vrijdag - Herhaling

Algemene liederen:

- Bidt zonder ophouden
- Als je bidt, zal Hij je geven
- Och, of wij uw geboon volbrachten/Tien geboden des Heeren: vers 9
- Opent uwen mond Psalm 81:12
- Zalig hij die in het leven: psalm 146:3
- Bewaar je oog
- Jezus, open mijn oren
- Lees je Bijbel, bid elke dag
- Elke morgen als ik wakker word, praat ik zachtjes met de Heer' (Tekst & muziek: E&R Zuiderveld)
- Give me oil in my lamp
- Onze Vader, Die in de hemelen is
- Dank U voor deze nieuwe morgen
- Dank U voor de nieuwe dag
- Uw Woord is een lamp voor mijn voet
- Abba Vader, U alleen
- 'k Stel mijn vertrouwen
- 'Heer, al ben ik nog maar klein, laat mij toch Uw schaapje zijn' Uit de Mond der Kinderen'-deel 2: lied 84

- Wees ook jij een discipel
- Wie op de Heer vertrouwen
- Zingt de Heere een nieuw lied
- Laat ons met elkander
- Looft de Heere alle gij volken
- 'k Heb Jezus nodig
- Jezus is de goede Herder
- Jezus roept alle kleine kinderen
- Stap voor stap, dag na dag, wil ik Jezus volgen
- Neem mijn leven laat het Heer'
- Heer' ik kom tot U
- Laat de kind'ren tot Mij komen, niemand mag ze hind'ren
- Alzo lief had God de wereld
- Jezus is Koning over de aarde
- Zoek eerst het Koninkrijk van God
- Jezus is Koning en Heer'

Je kunt er ook voor kiezen om één van de psalmen aan te leren.

Psalm 6:2 - - Psalm 21:4,5 - Psalm 25:2,6 - Psalm 33:11 - Psalm 42: 1,5 - Psalm 43:
 3,4 - Psalm 75:1 - Psalm 86:5,6 - Psalm 99:1,2 - Psalm 100:1,2,3,4 - Psalm 105:5
 Psalm 116:1,7,10,11 - Psalm 121:1,4 - Psalm 136:1 - Psalm 133:3 - Psalm 134:3 - -
 Psalm 143:10 - Psalm 146:3 - Het gebed des Heeren:4,9 - Avondzang: 4

Hoofdstuk 7 Beschrijving werkjes - 4 tot 6 jarigen

Verwerking bij de Bijbelse vertellingen voor kinderen van 4-6 jaar

Dag 1: Bekering van Saulus - Hand. 9:1-19

Verwerking: Saulus is blind en Saulus ziet

Benodigheden:

- * werkblad Saulus: voor ieder kind twee keer het gezicht van Saulus
- * kleurpotloden en/of stiften
- * scharen
- * plakspullen

Werkwijze:

De kinderen kleuren beide gezichten van Saulus. Ze knippen de hoofden uit en plakken ze op de bladzijde die bij deze dag hoort.

Dag 2: Vlucht uit Damascus - Hand. 9:20-31

Verwerking: Paulus in de mand over de muur

Benodigheden:

- * Per kind 1 blad/papier a4 120 gram
- * kleurplaatje Paulus in de mand
- * kleurpotloden en/of stiften
- * wol/touw
- * steentjespapier
- * gekleurd papier
- * plakspullen
- * scharen
- * plakband

Werkwijze:

De kinderen kleuren het plaatje van Paulus in de mand en knippen het daarna uit. Aan de mand wordt wol/touw gemaakt, zodat de mand straks aan de muur kan hangen.

De kinderen knippen van steentjespapier een muur. Van gekleurd papier kunnen de kinderen nog ramen maken in de muur. De muur wordt samen met de mand en het touw op blz 2 van het boekje geplakt.

Dag 3: Paulus in Filippi en bij Lydia – Hand 16:11-15

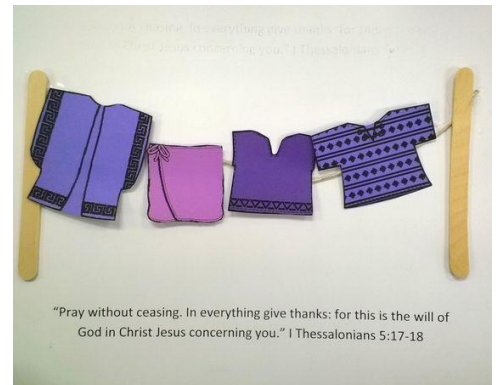
Verwerking: De kleding die Lydia maakte en verkocht

Benodigheden:

- * ijsstokjes
- * verschillende soorten paars papier en stof (restjes)
- * plakspullen
- * scharen
- * touw/draad (waslijn)

Werkwijze:

De kinderen knippen uit het paarse papier en de paarse stof diverse kledingstukken. Van de ijsstokjes en het touw/draad maken de kinderen een waslijn op blz 3 van het boekje. Aan de waslijn plakken ze de paarse kledingstukken.

Dag 4: Paulus en de cipier – Hand. 16:16-40

Verwerking: Paulus en Silas in de gevangenis

Benodigheden:

- * werkblad met kleurplaatje van Paulus en Silas
- * wol/touw
- * stompe naalden
- * scharen
- * plakspullen
- * kleurpotloden en/of stiften

Werkwijze:

De kinderen kleuren het kleurplaatje van Paulus en Silas. Als het kleuren klaar is, kiezen de kinderen een kleur wol/touw. De draad doen ze in een stompe naald. Met naald en draad maken ze tralies door te rijgen van stip naar stip op het kleurplaatje.

Dag 5: Paulus lijdt schipbreuk – Hand. 27

Verwerking: schipbreuk

Benodigheden:

- * a4 papier wit
- * gekleurd papier (iig bruin en grijs)
- * waterverf
- * ijsstokjes
- * stiften en/of kleurpotloden
- * plakspullen

Werkwijze:

De kinderen verven met waterverf een wilde zee op het witte papier. Daarna knippen de kinderen uit het gekleurde papier stukken van de boot. Die plakken ze op de wilde zee met daarbij gebroken ijsstokjes, zodat het echt op een kapotte boot lijkt. Eventueel kunnen ze nog mensen in de zee tekenen.

Dag 6: Paulus op Malta – Hand. 28

Verwerking: De slang komt uit het vuur.

Benodigheden:

- * een wit papier
- * rood, oranje en geel vliegerpapier
- * bruin papier
- * ronde vouwblaadjes om een slang van te knippen
- * scharen
- * stiften
- * plakspullen

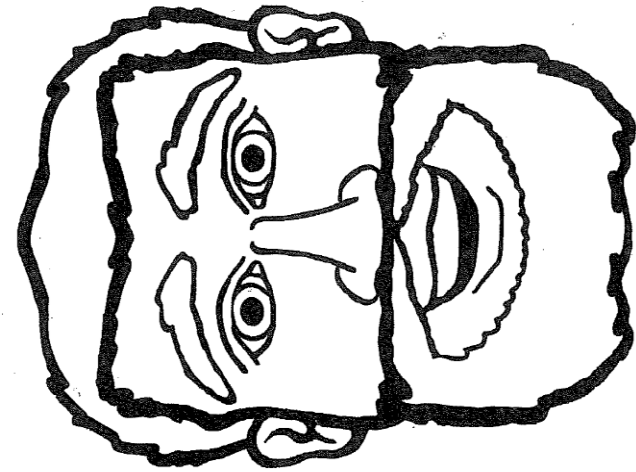

Werkwijze:

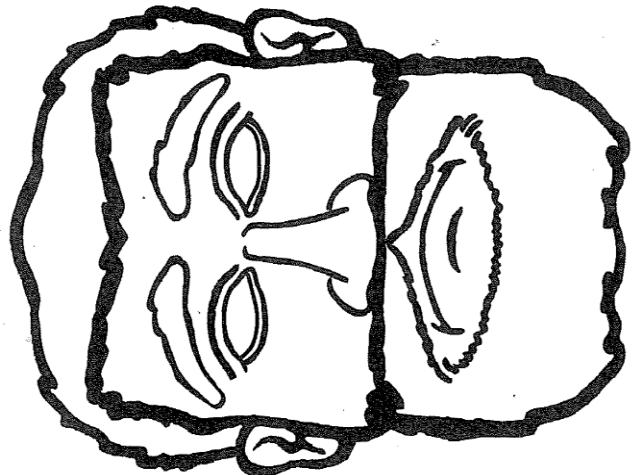
De kinderen maken van het vliegerpapier en het bruine papier een vuur. Dit plakken ze op het witte papier. Daarna knippen ze een soort spiraal van het vouwblaadje. Deze 'slang' kunnen ze nog een echte slangen huid geven met stiften. Daarna plakken ze de staart van de slang in het vuur en laten ze de slang omhoog kronkelen uit het vuur. De kop kan wat boven het vuur vastgeplakt worden.

Hoofdstuk 8 Materialenlijst 4 – 6 jarigen

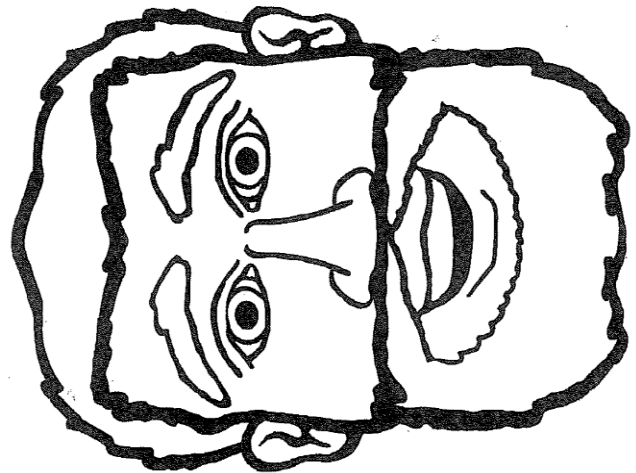
- * Voor ieder kind een inlegmap. (Bijv. https://www.123inkt.nl/Esselte-papieren-inlegmap-assorti-A4-50-stuks-2103450-i17418-t60316.html?gad_source=1&gclid=CjwKCAiAzJ0tBhALEiwAtwj8trw0AZQmlLvFDqIA8xLfKaczVrFyMAXO6pQbuTgLpco-dqRBz-16hoCdJQQAvD_BwE) Personaliseer deze map door op de voorkant de naam, het jaar en het thema te schrijven.
- * scharen
- * lijm, plaksel, pritt, plakband
- * kleurpotloden en/of stiften
- * werkblad Saulus: voor ieder kind twee keer het gezicht van Saulus
- * kleurplaatje Paulus in de mand
- * wol/touw (voor meerdere werkjes)
- * steentjespapier
- * gekleurd papier (voor meerdere werkjes)
- * ijsstokjes (voor 2 werkjes)
- * verschillende soorten paars papier en stof (restjes)
- * werkblad met kleurplaatje van Paulus en Silas
- * stompe naalden
- * gekleurd papier (iig bruin en grijs)
- * waterverf
- * rood, oranje en geel vliegerpapier
- * bruin papier
- * Wat stevig wit papier als ondergrond van de werkjes (Voor elk kind minimaal 3)
- * ronde vouwblaadjes om een slang van te knippen (groen of lichtbruin)

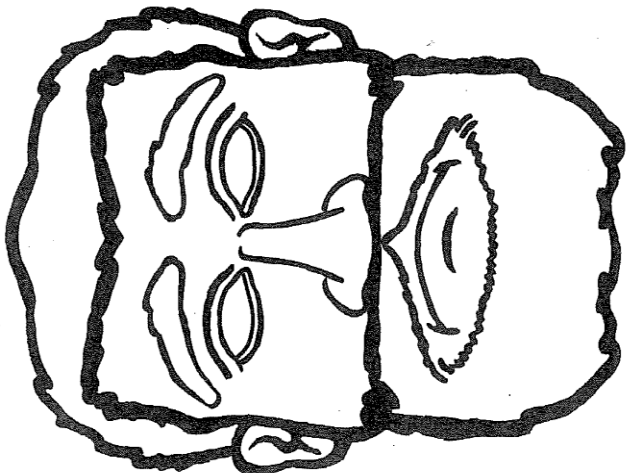
© Crafting The Word Of God

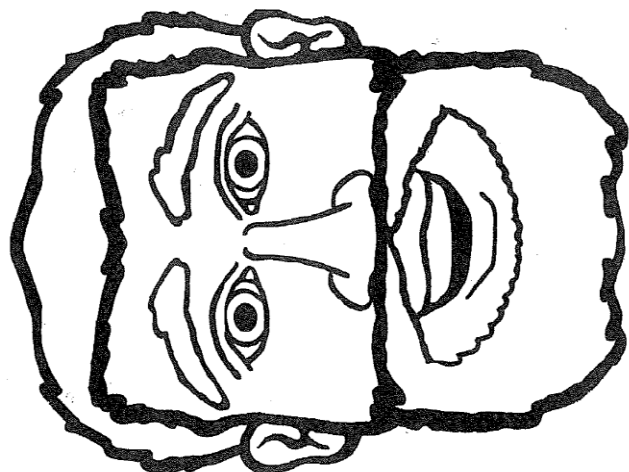
© Crafting The Word Of God

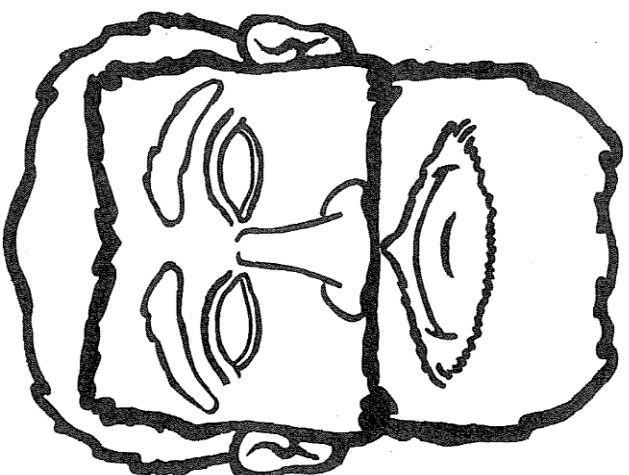
© Crafting The Word Of God

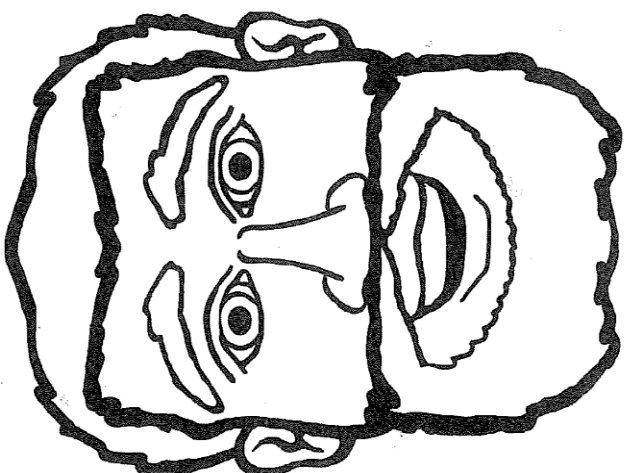
© Crafting The Word Of God

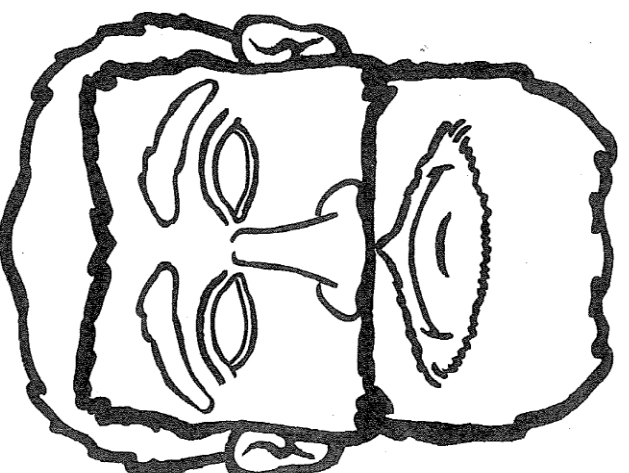
© Crafting The Word Of God

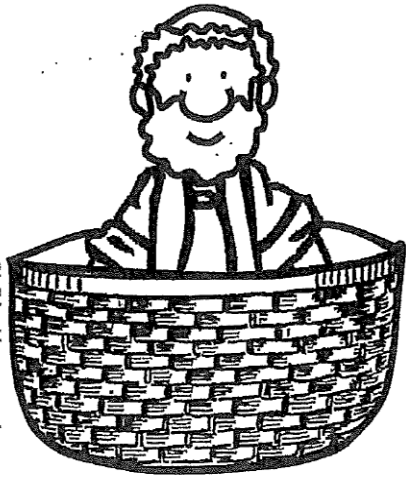
© Crafting The Word Of God

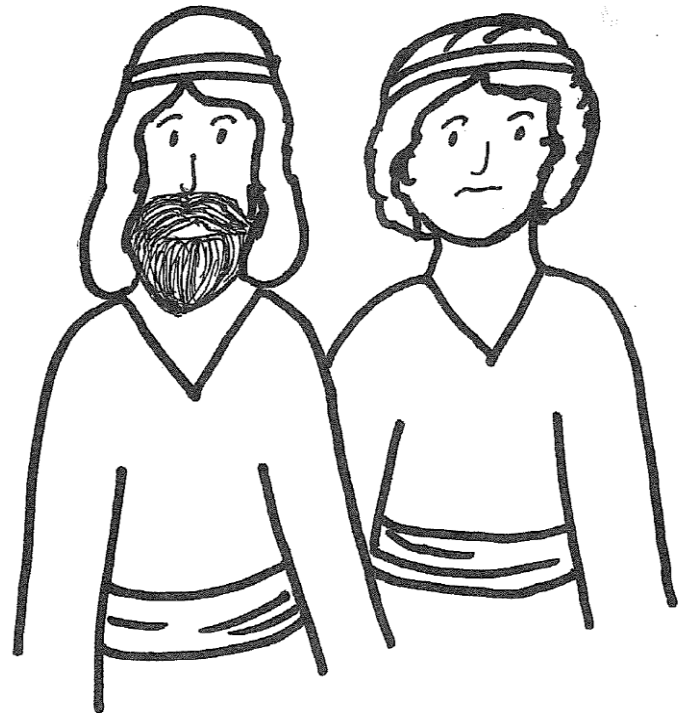
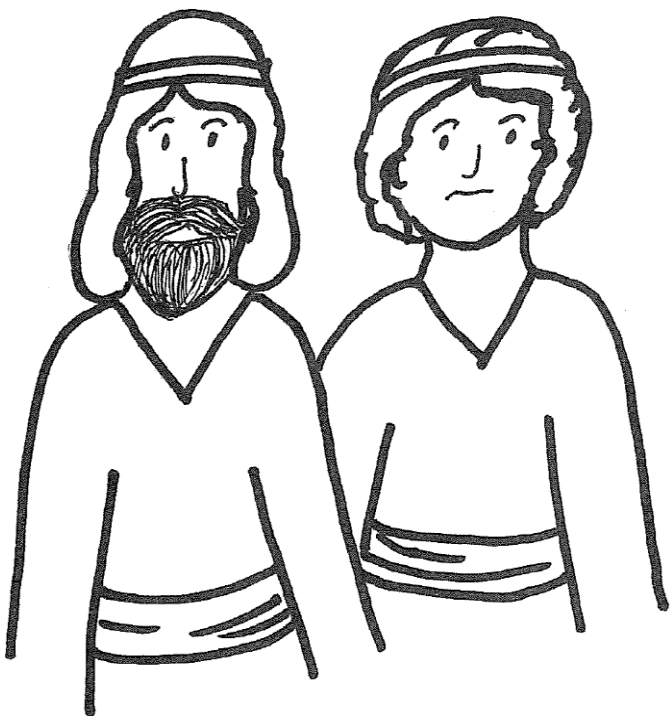
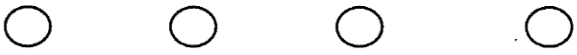
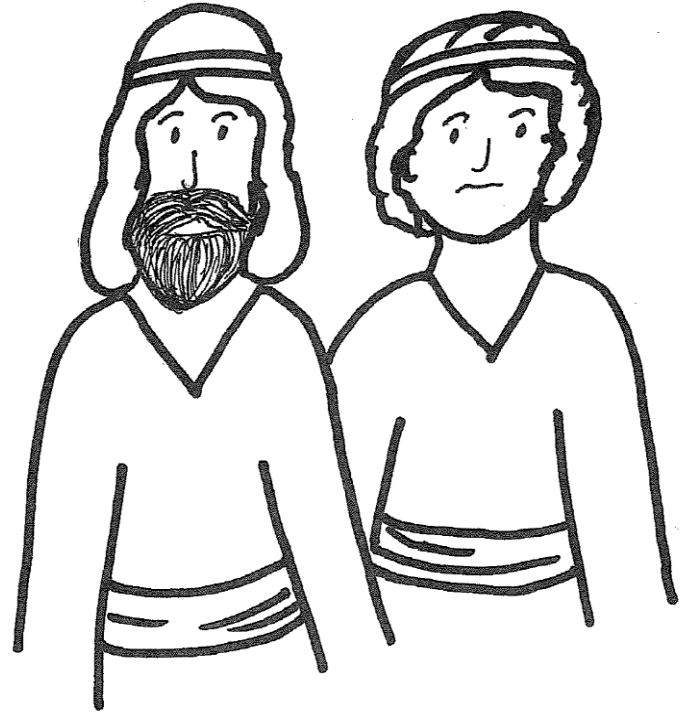
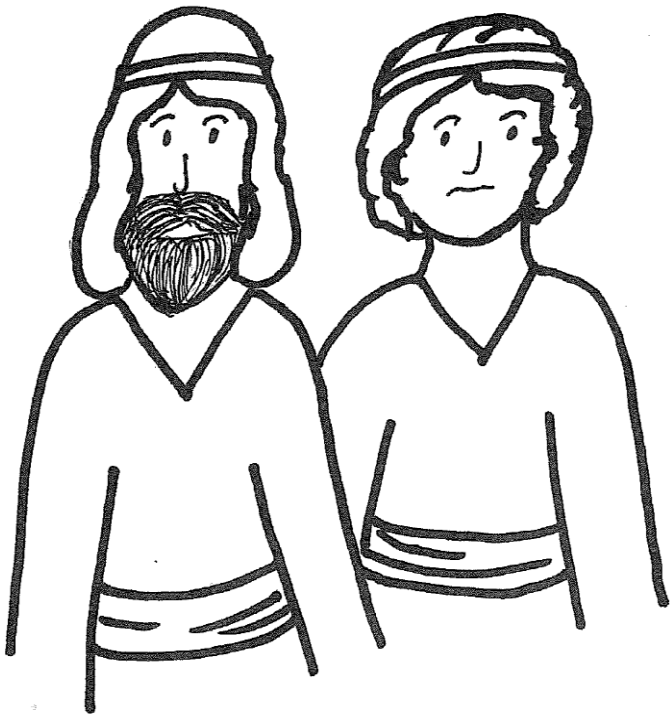
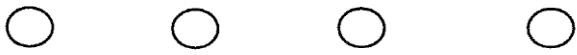
© Crafting The Word Of God

© Crafting The Word Of God

Hoofdstuk 9: draaiboek kinderwerk

Centraal pakket

Het kinderwerk vindt plaats tussen 9.00 en 11.00 uur en bestaat uit: zingen, vertellen, werkjes, teksten leren, een vervolgverhaal en spel. Centraal wordt jaarlijks een kinderwerkpakket samengesteld voor alle gezinskampen. Dat bevat het thema, de Bijbelvertellingen (inclusief achtergrondinfo), werkjes en teksten. In de liedkeuze is de leiding vrij. Je kunt de kampbundels gebruiken, maar ook algemeen gangbare geestelijke of Bijbelse liederen. Bij twijfel over een lied even overleggen met je begeleider.

Voor het vervolgverhaal maakt iedere groep een eigen keuze. Je kunt dit aspect ook vervangen door elke dag een leuk spel.

Voor alle werkjes, drukwerk, (gekleurd) papier en gebruiksmaterialen (scharen, lijm, etc.) wordt door de kampleiding gezorgd. De clubleiding verzorgt: liederenvellen of -boeken, ideeën voor spel.

Taken verdelen

Het kinderwerk is erbij gebaat als de taken helder verdeeld zijn, zodat ieder weet wat er van hem of haar verwacht wordt. Op de voorbereidingsavond bespreken we de taken en kan ieder aangeven voor welke taken hij beschikbaar is. Zorg ervoor dat elke medewerker volwaardig meedoet, zinvolle taken kan doen en ingezet worden op zijn of haar kwaliteiten. Aan de hand van die voorkeuren, maakt de leidinggevende een rooster van werkzaamheden. Dat kan op de voorbereidingsavond gebeuren, of kort daarna. Het rooster ziet er als volgt uit:

	Zo	Ma	Di	Woe	Do	Vrij
Start van de ochtend met zingen, bidden, Bijbelverhaal						
Vorbereiding en uitleg van het werkje						
Verzorgen drinken en koek						
Spelleiding						
Tekst aanleren						
Vervolgverhaal						
Afsluiten met zingen en gebed						

Bijbehorend tijdschema:

9.00 uur	binnenkomst kinderen, gebed, zingen (zorg voor een instrument). Zorg dat je ze snel kent.
9.15 uur	Bijbelverhaal (doe vooraf of na het verhaal ook een gesprekje met de groep)
9.40 uur	Werkje uitleggen en maken. Hier heb je tijd voor gesprek met kinderen
10.00 uur	Drinken, naar buiten, een spel doen. Doe zelf ook mee!
10.20 uur	Tekst aanleren (zorg voor een leuke vorm, voor variatie en vaart)
10.30 uur	Event. Vervolgverhaal (laat het spannend en inhoudsvol zijn!)
10.50 uur	Danken en opruimen
11.00 uur	Kinderen laten gaan/kinderen worden opgehaald
11.15 uur	Start medewerkers-bijbelstudie

Voor de kleutergroep kun je misschien het vervolgverhaal beter inwisselen voor meer spel. Ook de werkjes zijn voor de kleutergroep aangepast. Voor hen zijn er eenvoudiger werkjes uitgezocht.

Zondag

Welke vulling geven we de zondagmiddag? Je mag ongeveer een uur programma verzorgen.

Mogelijkheden: zingen, kennismaken, tekst maken, themavellen maken, iets doen n.a.v. de gehoorde preek (misschien kun je er van tevoren achter komen waar die over gaat zodat je iets gericht kunt voorbereiden). Starten met het eerste werkje.

Vrijdagavond

Bedenk wat je met je groep in kunt brengen op die avond. Zingen, declameren, iets maken en tonen wat mooi en goed is. Laat je creativiteit maar eens gaan!

LET OP: overleg met de leiding van de 7-9 jarigen wat jullie ten gehore gaan brengen en wat de 7-9 jarigen gaan doen zodat jullie niet dezelfde dingen doen!

Pastorale zorg

Bid voor en met je kinderen om Gods zegen. Probeer ook tot een persoonlijk gesprek met ze te komen. Ga voor of na het Bijbelverhaal met de groep een gesprek aan, waarbij je open vragen stelt en hen laat komen. Laat ze weten dat je altijd bereid bent naar hun vragen te luisteren. Geef ze uitdrukkelijk de gelegenheid om vragen te stellen! Ook persoonlijk als ze het niet in de grote groep durven. Bedenk dat wie een kind ontvangt in Jezus Naam, Hem zelf ontvangt en dat de hemelse Vader niet wil dat deze kleinen verloren gaan (Matth. 18).

Ouders

De ouders van je kinderen stellen het bijzonder op prijs als ze van jullie ook eens horen hoe het gaat. Meestal zullen ze niet hun hoofd om de hoek steken als je bezig bent, want ze weten dat hun kinderen daar niet van houden. Maar als je er eens naast zit onder een grote boom of aan tafel, of als ze hun kind komen brengen of halen, laat hen dan eens weten hoe je de omgang met hun kind ervaart. Uiteraard ga je aan hen geen dingen zeggen die het kind je in vertrouwen heeft gezegd, maar je kunt ook in algemene woorden heel wat door geven.

Diversen

Er is voor elk kind ca 1,50 euro beschikbaar om een aardigheidje te kopen/maken wat je als leiding meegeeft.

Hoofdstuk 10: Tip lijst 4-10 jaar

Ten behoeve van het kinderwerk van de gezinskampen

Stuur je groepje ruim voor de aanvang van het kamp een uitnodiging

Vraag of medewerkers plaatmateriaal hebben of er aan kunnen komen dat aansluit bij het thema. Pabo-ers of onderwijzers kunnen dat vaak wel.

Spreek af wie voor de zaalversiering zorgt. Misschien slingers of ballonnen.

Het is handig als er verschillende kinderbijbels aanwezig zijn. Spreek af wie welke meeneemt; dat scheelt veel gesjouw.

Voor medewerkers met weinig of geen ervaring met het vertellen van een Bijbelverhaal: Probeer het gewoon eens een keer. Niemand is volmaakt en je wordt niet beoordeeld. Iedereen vertelt op zijn eigen manier. Eens moet de eerste keer zijn, zeker als je kiest voor kinderwerk!

Bereid je vertelling biddend voor.

Lees rustig het Bijbelgedeelte door en laat het even op je inwerken

Ga met een verklaring, handboek, kanttekeningen o.i.d. alle teksten na. Zoek op wat je niet begrijpt.

Bedenk welke boodschap je over wilt brengen. Probeer die ook van tevoren alvast eens onder woorden te brengen op het niveau van de kinderen

Schrijf het verhaal op in hoofdlijnen, of als je het fijn vindt, helemaal.

Bedenk een pakkend begin

Probeer het verhaal voor je te zien. Vertel zo beeldend mogelijk, met veel details.

Lukt het moeizaam met voorbereiden, vraag gerust iemand anders om hulp.

Vertellen is fijn! Probeer er van te genieten! Je mag de kinderen de woorden van de Heere doorgeven.

Voer af en toe een klein nagesprekje met de kinderen (met de hele groep of individueel) over de Bijbelvertelling. Denk na over de vragen die je dan wilt stellen. Durf ook eens wat persoonlijke vragen te stellen. Kijk wel of het kind het aan kan en dwing niet.

Verdeel de kinderen over de medewerkers, zodat elke medewerker een paar kinderen onder z'n hoede heeft om wat extra aandacht te geven, de hele week door. Het is fijn als het een beetje klinkt tussen de betreffende medewerker en het kind. Die extra aandacht kan bijvoorbeeld bestaan uit: aan tafel er eens naast gaan zitten, een praatje met de ouders, eens mee spelen met het buitenspelen of zo maar eens een praatje tijdens of na het werken. Voorkom dat kinderen tussen de wal en het schip raken.

Spreek een vast moment af waarop je met de medewerkers van je eigen groep bidt voor de groep. Misschien elke dag, misschien een paar keer per week. Dat versterkt ook de onderlinge band en zo hoeft je het niet in eigen kracht te doen.

Vergeet niet om af en toe eens te polsen bij de ouders hoe de kinderen het vinden.

Probeer de teksten op toon aan te leren, liefst met de vindplaatsen erbij. Ze begrijpen dan beter wat ze leren en kunnen het later nog eens terugvinden.

Als je ergens mee zit, of het loopt niet lekker in je groep, bespreek dat dan zo snel mogelijk met de hoofdverantwoordelijke van het kinderwerk. Een week is maar kort, en als je te lang wacht, is er weinig meer aan te doen. Natuurlijk bespreek je het eerst met de medewerkers van je eigen groepje. Probeer duidelijk te maken wat je van elkaar verwacht. Denk hier ook aan als er misschien nog wat klusjes afgemaakt moeten worden buiten de cluburen om. Zorg dat het werk gelijkmatig verdeeld wordt en niet steeds op dezelfde medewerkers neer komt.

Leg het materiaal voor elke clubmorgen klaar, zodat dat geen extra tijd kost. Spreek af waar de kinderen wel en niet aan mogen komen.

Stimuleer de kinderen om muziekinstrumenten mee te nemen. Zijn er medewerkers met instrumenten?

Kies voor het vervolgverhaal iets waar iedereen achter kan staan. Als je twijfelt, vraag het dan na. Overleg met anderen.

Ga na of al het materiaal verzorgd is. Er zijn kisten met materiaal. Moeten de kinderen zelf nog iets meenemen? Kopieerwerk gebeurt nooit van tevoren, dat moeten de medewerkers altijd zelf doen. Op de reünie is er meestal geen materiaal; zorg dan zelf dat alles er is wat je nodig hebt, bijvoorbeeld potloden, scharen, lijm.

Vergeet niet van het begin af aan de kosten die je maakt op te schrijven, bonnetjes te bewaren en alles te declareren bij de financiële man of vrouw van het kamp.

Spelletjes kun je meestal zelf wel verzinnen. Een paar ideetjes:
Voor de kleintjes: hoofd-schouders-knie-en-teen, groen is gras, klapspelletjes, verstoppertje, na-aanspelletjes, stoelendans, tik-tik-wie-ben-ik.
Voor de groteren: trefbal, tikspelletjes, stoelendans, woordspelletjes, krantenmep, etc.

Denk vast na over de presentatie van vrijdagavond. Je kunt niet alles presenteren, dus maak een keuze. Je hebt maar beperkt de tijd en je mag niet uitlopen!

Laat het er aantrekkelijk uitzien. Maak het aanschouwelijk en als het kan origineel.

Probeer alle kinderen een taakje te geven.

Laat iets doorklinken van de boodschap van deze week.

Overleg wat de anderen kindergroepen doen, zodat je geen overlap krijgt.

Denk aan de tijd die je nodig hebt om te oefenen. Probeer dat vrijdagochtend klaar te krijgen.

Kort en krachtig is beter dan uitgebreid en saai.

Vertel kort de inhoud van wat je wilt gaan doen aan de hoofdverantwoordelijke van het kinderwerk. Dat voorkomt eventuele onaangenaamheden.

Vergeet niet ruim van tevoren een kleinigheidje te kopen of te maken, dat je als herinnering aan de kinderen mee kunt geven. Dat cadeautje mag ongeveer 1,50 euro kosten. Bij christelijke / evangelische boekhandels kun je vaak wel terecht. De kosten kun je declareren.

Spreek op tijd af wanneer je een eventuele groepsfoto maakt. Wie neemt fotoestel mee; ontwikkel je de foto diezelfde week nog of achteraf?

Als je nog tips hebt die hier niet opstaan, geef ze door aan de hoofdverantwoordelijke van het kinderwerk!

Hoofdstuk 11: Pictogrammen

